

PROBLEMATIKA STŘÍDAVÉ PÉČE RODIČŮ O NEZLETILÉ DĚTI

Milan Závurka

Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní

Abstract: the alternating parents care about under-age children is a modern instrument of the children upbringing after marriage divorce. This facticity is impossible apply all about. It is always necessary take into account the child interest beside intitled interests of the parents.

Keywords: The Alternating Care, Under-Age Childrens, Entitled Interests of the Parents

1. Úvod

Cílem tohoto příspěvku je poukázat na jeden ze způsobů řešení výchovy nezletilých dětí po rozvodu manželství jejich rodičů. Ve světové literatuře bychom mohli nalézt obsáhlou, ale téměř nepřehlednou, řadu studií zabývajících se srovnáváním skupin rozvedených rodičů a dětí. Tyto skupiny se liší ve způsobu, kterým mají uspořádanou péči o děti. V naší právní, či psychologické literatuře se příliš těchto studií dosud nevyskytuje.

2. Formulace problematiky

Jestliže dojde k rozvodu manželství rodičů, mohou nastat tři varianty uspořádání výchovy dětí. Mezi první variantu patří výhradní péče matky a tzv. navštěvujícího otce. Do druhé varianty patří výhradní péče otce a navštěvující matky. Mezi třetí variantu pak patří právě společná střídavá péče, kdy dítě pobývá střídavě v péči matky i otce. V českých podmínkách byla společná, resp. střídavá výchova obou rodičů zavedena v roce 1998 a je obsažena v § 26 odst. 2 zákona o rodině. Podle tohoto ustanovení, jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, může soud svěřit dítě do společné, popř. střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte a budou-li tak lépe zajištěny jeho potřeby. § 26 odst. 4 téhož zákona pak zdůrazňuje sledování především zájmu dítěte a dále, aby bylo respektováno právo dítěte na péči obou rodičů. Důvodová zpráva k tomuto textu zákona hovoří o tom, že odborná a laická veřejnost dlouhodobě požaduje, aby dítěti bylo po rozvodu rodičů zachováno právo na kontakt s oběma rodiči ve stejné míře. Je nutné ale se zamyslet nad tím, koho lze považovat za odbornou veřejnost. Dále důvodová zpráva uvádí, že statistiky ukazují, že v 90% je dítě svěřováno do péče matky s tím, že střídavá a společná výchova mohou nejlépe zajistit dítěti péči, která by odpovídala situaci, kdy rodiče spolu žijí dále. Odkaz na nějaké procentuální vyjádření není také zcela přesný, neboť z něho nevyplývá, v kolika případech otcové žádají o svěření dětí do jejich péče, ať již jakoukoliv formou. Pokud se důvodová zpráva konečně zmiňuje o zahraničních zkušenostech, činí tak velmi obecně a neuvádí konkrétní prameny, ze kterých bylo čerpáno.

Podle mého názoru střídavá i společná výchova jsou modelem, který je vhodný jen pro některé rodiny. Podstatné je, že rodiče dokáží dát přednost zájmům dítěte před vlastními porozvodovými záležitostmi. Přestože nejsem psycholog, dovedu si představit, že pro dítě musí být zatěžující střídání prostředí rodičů za situace, kdy rodiče nejsou příliš tolerantní. Stává se také, že ve skutečnosti dítě u tohoto způsobu výchovy fakticky vychovává celá řada jiných lidí, např. prarodiče, nebo noví partneři. Záleží samozřejmě na tom, v jaké vzdálenosti od sebe rodiče bydlí, protože dítěti jistě nepřispívá neustálé střídání školek, škol, zdravotnických zařízení, zájmových sdružení a apod...

3. Řešení problému

Pro zdravý vývoj dítěte je tedy rozhodující, zda jsou oba rodiče schopni dosáhnout dobré porozvodové adaptace a vystupovat nikoliv již jako rozvedení manželé, ale jako rodiče v pravém slova smyslu, kteří v péči o dítě střídavě, ale zároveň společně, spolupracují. Jsem si vědom toho, že mnohdy je to záležitost velmi těžká a posuzovat tyto skutečnosti je nutné vždy individuálně. Jako určitý příklad by mohl působit tzv. Cochemský model, který se začal praktikovat ve Spolkové republice Německo zhruba od roku 1993. Tento model nemá charakter nějaké striktní právní úpravy. Jedná se o model interdisciplinární spolupráce mezi jednotlivými profesemi, které se mohou podílet na úpravě výchovy dětí po rozvodu rodičů. Vedle rodičů a dítěte, kteří patří mezi nejdůležitější subjekty, jde tedy o spolupráci rozvodových advokátů, psychologů, psychiatrů, lékařů, ale také sociálních pracovníků. Tento model se v Německu stal pilotním projektem a příkladem pro soudy v celém tomto státě. Nelze vyloučit, že zavedení obdobného modelu i v České republice by mohlo v řadě případů ulehčit opatrovnická řízení v rámci rozvodových řízení rodičů.

4. Závěr

Jak již bylo naznačeno v úvodu, tato problematika v českých podmínkách dosud příliš rozpracována není a ani soudní teorie, či praxe nezaujala k tomu zatím jednoznačné stanovisko. Jednoznačný názor ani zaujmout nelze, případ každého dítěte se musí posuzovat odlišně s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem. Zavedení nějaké obdoby tzv. Cochemského modelu by přesto mohlo být jedním ze způsobů pokusu o řešení této citlivé problematiky. Hlavní břemeno těžkého rozhodování o těchto věcech spočívá na soudech a na sociálních pracovnících. Ti musí v souladu s Úmluvou o právech dítěte respektovat vždy zájem dítěte, samozřejmě s přihlédnutím k oprávněným zájmům rodičů.

Použité zdroje:

- [1] PAVLÁT, J. *Problémy studií argumentujících pro střídavou péči*. In Soudce, 2011, ročník XIII č. 3, s. 30-34, ISSN 1211-5347

- [2] KANTŮRKOVÁ, L. *Nepublikovaný příspěvek na téma střídavá péče pro odborný seminář pořádaný 22.2.2011 Poslaneckou sněmovnou PČR.*

Kontaktní adresa:

JUDr. Milan Závurka, Ph.D.
Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Studentská 84
532 10 Pardubice
email: zavurkam@seznam.cz
tel. č. 327533553